

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 2 (100)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 2 (100)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК 811.161.2'373.23

DOI 10.35433/philology.2(100).2023.243-255

ŚLADY WPŁYWÓW UKRAIŃSKICH W HISTORYCZNEJ ANTROPONIMII ORMIAN LWOWSKICH (XVII–XVIII W.)

Ł. Trzeciak*

Przedmiotem artykułu są ślady wpływów ukraińskich w historycznej antroponimii Ormian lwowskich. Materiał badawczy został wyekscerpowany z ksiąg metrykalnych katedry ormiańskiej we Lwowie z lat 1635–1732.

Lwów był jednym z najważniejszych ośrodków diaspory ormiańskiej, skupionej przede wszystkim na Kresach Południowo-Wschodnich. Pierwsi Ormianie pojawili się we Lwowie w XIV wieku; kolejne ormiańskie fale migracyjne są datowane na XVI–XVIII w.

Średniowieczni przybysze posługiwali się językiem kipczackim (ormiańsko-kipczackim), zapisywanym jednak za pomocą alfabetu ormiańskiego; późniejsi osadnicy – ormiańskim (zachodnioormiańskim). Ormianie ulegali stopniowej slawizacji (głównie polonizacji).

Analiza zebranego materiału wykazała, że system antroponimiczny Ormian zamieszkałych we Lwowie zawiera również cechy ukraińskiego (ruskiego) nazewnictwa osobowego. Wpływy ukraińskie odnotowano także w zakresie fonetyki oraz morfologii (sufiksacja).

Repertuar imion w badanych dokumentach obejmuje 17 antroponimów męskich (20 form podstawowych i derywowanych) oraz 8 żeńskich (10 form podstawowych i derywowanych).

Ukraińskie imiona lwowskich Ormian wywodziły się zazwyczaj z tradycji chrześcijańskiej, np. męskie: Andrij (Андрію); Hryhor(ij) (Григор(ію)); Serhij (Сергію); żeńskie: Kateryna/Kataryna (Катерина); Sofija (Софія); Warwara (Варвара). Nieliczne antroponimy należy łączyć z tradycją przedchrześcijańską: imię złożone Bohdan (Богдан) oraz zonomizowany apelatyw Hołub (< голуб "gołąb"). W materiale odnotowano także formy derywowane, np.: Nastka (Настка) < Anastasija (А)настасія); Iwaszko (Івашко) < Iwan (Іван).

Na podstawie materiału wyodrębniono 32 (proto)nazwiska.

Wśród (proto)nazwisk dominowały niederywowane antroponimicznie (62,5%), np.: Kohut (< kogut "kogut"); Krawec (< кравець "krawiec"); *Wasył (< Василь "Bazyli").

Udział nazwisk derywowanych antroponimicznie wynosił 37,5%; były one tworzone z wykorzystaniem formantów: -owicz/-ewicz (75%), np. Łatynowicz (< латина "łacina"); Stepanowicz (< Степан "Stefan; Szczepan"); -enko, np. Z(o)łotenko (< золото "złoto", золотий "złoty").

Słowa kluczowe: historyczna antroponimia, antroponimia ukraińska, Ormianie, wieloetniczność, obce wpływy językowe, Lwów, pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie.

* doktor nauk humanistycznych,
adiunkt w Katedrze Filologii Polskiej Instytutu Filologii
(Uniwersytet Pomorski w Słupsku, Polska)
lukasz.trzeciak@apsl.edu.pl
ORCID: 0000-0003-1999-5004

СЛІДИ УКРАЇНСЬКИХ ВПЛИВІВ В ІСТОРИЧНІЙ АНТРОПОНІМІЇ ЛЬВІВСЬКИХ ВІРМЕН (XVII–XVIII СТ.)

Тшецяк Л.

Предметом статті є сліди українських впливів в історичній антропонімії львівських вірмен. Матеріал дослідження ексцерповано з метричних книг Вірменського кафедрального собору у Львові 1635–1732 рр.

Львів був одним із найважливіших осередків вірменської діаспори, зосередженої передовсім на Південно-Східних Кресах Речі Посполитої. Перші вірмени з'явилися у Львові в XIV ст.; наступні вірменські міграційні хвилі датуються XVI–XVIII ст.

Середньовічні прибульці використовували кипчацьку (вірмено-кипчацьку) мову, написаною однак за допомогою вірменського письма; пізніші поселенці – вірменську (західновірменську). Вірмени поступово слов'янізувалися (переважно полонізувалися).

Аналіз зібраного матеріалу показав, що в антропонімічній системі вірмен, які проживали у Львові, є також риси української (руської/староукраїнської) антропонімії. Українські впливи відзначалися також у плані фонетики та морфології (суфіксація).

Репертуар імен у досліджуваних документах охоплює 17 чоловічих (20 основних і похідних форм) та 8 жіночих антропонімів (10 основних і похідних форм).

Українські імена львівських вірмен зазвичай походять із християнської традиції, напр., чоловічі імена: *Andrij* (Андрій); *Hryhor(ij)* (Григор(ій)); *Serhij* (Сергій); жіночі: *Kateryna/Kataryna* (Катерина); *Sofija* (Софія); *Warwara* (Варвара). Небагато антропонімів варто пов'язувати з дохристиянською традицією: двоосновне ім'я *Bohdan* (Богдан) та онімізований апелятив *Hołub* (< голуб). У матеріалі зафіксовано й похідні форми, напр.: *Nastka* (Настка) < *Anastasija* (А)настасія); *Iwaszko* (Івашко) < *Iwan* (Іван).

На основі матеріалу виділено 32 прізвища (разом із формами, що їх попереджували).

Серед прізвищ переважали недеривовані антропонімно (62,5%), напр.: *Kohut* (< когут); *Krawec* (< кравець); **Wasyl* (< Василь).

Відсоток прізвищ деривованих антропонімно, становить 37,5%; вони творилися за допомогою формантів: *-owicz/-ewicz* (-ович/-евич) (75%), напр. *Łatynowicz* (< латина); *Stepanowicz(z)* (< Степан); *-enko* (-енко), напр. *Z(o)łotenko* (< золото, золотий).

Ключові слова: історична антропонімія, українська антропонімія, вірмени, багатонаціональність, іншомовні впливи, Львів, польсько-східнослов'янське порубіжжя.

TRACES OF UKRAINIAN/RUTHENIAN LANGUAGE INFLUENCES IN HISTORICAL ANTHROPONYMY OF LWÓW/LVIV ARMENIANS (FROM 17TH AND THE 18TH CENTURIES)

Trzeciak Ł.

The main topic of this article are traces of Ukrainian/Ruthenian language influences in historical anthroponymy of Lwów/Lviv Armenians. The research material was excerpted from parish registers of the Armenian Cathedral of Lwów from 1635 to 1732.

Lwów/Lviv was one of the most important centres of the Armenian diaspora (with most inhabitants on the Polish South-Eastern Borderlands). The first Armenians appeared in Lwów in the 14th century; from the 16th to the 18th century a new Armenian wave of migrants arrived.

The first medieval immigrants spoke *Kipczak* (Armeno-Kipczak), but wrote is using the Armenian alphabet; later, immigrants spoke Armenian (Western Armenian). Armenians were gradually Slavicized (mainly Polonized).

The analysis of the collected material showed that the anthroponymic system of the Armenians residing in Lwów/Lviv contains features Ukrainian (Ruthenian) anthroponymy too. Ukrainian influences were also noted in terms of phonetics and morphology (suffixation).

The variety of first names in the documents studied covers 17 male names (20 together with the names morphologically derived from the personal name) and 8 female names (10 together with the names morphologically derived from the personal name).

Ukrainian names of Lwów/Lviv Armenians were predominantly Christian tradition, e.g.: male – *Andrij* (Андрій); *Hryhor(ij)* (Григор(ій)); *Serhij* (Сергій); female – *Kateryna/Kataryna* (Катерина); *Sofija* (Софія); *Warwara* (Варвара). Few of them were pre-Christian names: two-part name *Bohdan*

(Богдан) and proprialized appellation *Hołub* (< голуб "pigeon, dove"). The material noted the derived forms of full names too, e.g.: *Nastka* (*Настка*) < *Anastasija* (*Анастасія*); *Iwaszko* (*Івашко*) < *Iwan* (*Іван*).

Basing on the material there have been distinguished 32 surnames (including rudiments of surnames).

Among the family names most anthroponyms were anthroponymically underived (62,5%), e.g. *Kohut* (< *kozum* "rooster, cock"); *Krawec* (< *кравець* "tailor"); **Wasyl* (< *Василь* "Basil").

The share of surnames anthroponymically derived it was 37,5%; surnames of such type were formed with the use of the following formants: *-owicz/-ewicz* (75%), e.g. *Łatynowicz* (< *латина* "Latin"); *Stepanowicz(z)* (< *Степан* "Stephen/Steven"); *-enko*, e.g. *Z(o)totenko* (< *золото* "gold", *золотий* "gold; golden").

Keywords: historical anthroponymy, Ukrainian anthroponymy, Armenians, multiethnicity, foreign-language influences, Lwów/Lviv, Polish-East-Slavic borderland.

Określenie problemu badawczego.

Ślady wpływów ukraińskich (ruskich) w historycznych antroponimach Ormian lwowskich, wyekscerpowanych z XVII- i XVIII-wiecznych ksiąg metrykalnych, nie były do tej pory przedmiotem analiz.

Ormianie przybyli do Lwowa w XIV wieku, co miało związek z polityką ekonomiczną Kazimierza III Wielkiego. Dynamiczny rozwój przyłączonego do Królestwa Polskiego miasta miał – w zamyśle władcy – opierać się między innymi na handlu wschodnim, więc w akcie lokacyjnym Lwowa z 1356 roku uwzględnione zostały przywileje dla Ormian (zajmujących się głównie kupiectwem i rzemiosłem).

Tworzący jedną z większych gmin ormiańskich na Kresach Południowo-Wschodnich koloniści posługiwali się językiem ormiańsko-kipczackim (inaczej: armeno-kipczacki, ormianokipczacki, kipczacki, tatarski, tatarcka, tatarcza), należącym do rodziny tureckiej, a zapisywanym za pomocą alfabetu ormiańskiego [zob.: 21; 16].

Jak zauważa A. Pisowicz, "ormiańskojęzyczni przybysze z XVI–XVII w. nie mieli z polskimi Ormianami, mówiącymi po kipczacku, wspólnego języka, toteż tym szybciej przyjmowali panującą w Rzeczypospolitej polszczyznę – cieszący się wysokim prestiżem język urzędowy, w którym Ormianie «wschodni» mogli się porozumiewać nie tylko ze swoimi lwowskimi rodakami, ale również z Polakami i Rusinami" [12: 137]; język ormiańsko-kipczacki – wymarły w wieku XVII – był wypierany

nie tylko przez polszczyznę, ale i język ukraiński [11: 33].

Choć podkreśla się dominujące procesy polonizacji Ormian [por.: 13; 17; 9; 10], należy – z uwagi na pograniczny charakter Kresów – uwzględnić również wpływy ukraińskie (ruskie), także w zakresie nazewnictwa osobowego.

Materiał antroponimiczny stanowiący podstawę niniejszego artykułu pochodzi z jednorodnego źródła rękopiśmiennego z XVII i XVIII wieku – metryki katedry ormiańskiej we Lwowie (lata 1635–1732) znajdującej się obecnie w zasobie wiedeńskiej Biblioteki Klasztoru Mechitarystów (Bibliothek des Mechitharistenklosters, Wien), sygn. 440 (*METRIKA KOSCIOLA ORMIANSKIEGO . ROKV . 1 . 6 . 3 . 6.*) – opracowanego przez K. Stopkę (część kipczacka) i M. Ł. Majewskiego (część polska i łacińska) [18].

Analiza dotychczasowych badań i publikacji. Pierwszym badaczem, który podjął tematykę antroponimii polskich Ormian był J. Hanusz [6; 7]; materiał badawczy pochodził z ekscerpcji tekstów publikacji S. Baracza [1; 2] oraz badań terenowych przeprowadzonych w Kutach nad Czeremoszem. W opracowaniach nowopolskich nazwisk [7: 569, 572, 573; 6: 472] zamieszczone zostały przykłady słowiańskich antroponimów – w tym o możliwej genezie ukraińskiej – używanych przez Ormian, np.: *Dobreńki*, *Hodowaniec*, *Iwaszkiewicz/Iwaszkowicz*, *Wasilewicz/Wasilowicz*.

M. Buczyński analizował XVII-wieczne patronimika ormiańskie z Zamościa (na podstawie ksiąg miejskich dotyczących

Ormian – *Armenica* – z lat 1624–1700); w opracowaniu zawarte zostały również antroponimy nawiązujące do leksemów ukraińskich (29 onimów w 20 hasłach słownikowych), np.: *Daniłowicz*, *Iwanowicz*, *Serhiowicz*, *Sidorowicz* [3: 28].

Staropolskie antroponimy notowane w SSNO [20], "wyróżnione na podstawie etnosu, zaznaczonego w tekście źródłowym za pomocą określeń dodatkowych, np. [...] Armenus" [4: 7: VII–VIII] stały się przedmiotem opracowania A. Pisowicza – wśród analizowanych w NOrm [11] onimów są nazwy osobowe mające ruską/ukraińską genezę (np. *Iwaszko*) oraz zawierające ruskie/ukraińskie sufiksy, np. *-enko* (*Chodzienko*), *-ko* (*Awaczko/Owaczko*).

S. Stachowski, opisując procesy polonizacji języka ormiańsko-kipczackiego (na przykładzie tekstów z XVI–XVII w.), zwrócił także uwagę na antroponimy; autor odwołuje się do polskich przykładów, jednak w części z nich można przyjąć genezę ruską (ukraińską), np.: *Ivašk'ó*, *Misk'ó*, *Stěck'ó* [15: 222–224].

Choć monumentalny słownik A. Garkawca [23], w którym przedstawiono leksykę ormiańsko-kipczackich zabytków z wieków XVI i XVII, nie jest opracowaniem antroponomastycznym, notowane są w nim również nazwy osobowe, w tym wykazujące ruskie/ukraińskie cechy językowe, np.: *Andriy/Andri* (np. *Andriy Torosovic*); *Holub* (np. *Holub Ivaško oylu*), *Holubec* (*Holubec Vasko oylu*), *Holubko* (*Holubko Vasko oylu*); *Kulha* (np. *Zadik' Awedik' oylu Kulha*); *Olena* (np. *Olena Fedko xatunu Krivkuvcadan*); *Semen/Senko* (np. *Ivan Senko oylu Hrudadan*); *Vasil* (np. *Vasil Hladkiy*; *Vasil oylu pan Pilib*).

Wśród słowiańskich (proto)nazwisk Ormian lwowskich (na podstawie jasachów – listy zbiorów pieniężnych, rachunków gminy ormiańskiej) z XVI i XVII wieku analizowanych przez Ł. Trzeciaka [22] uwzględniono antroponimy genetycznie ruskie/ukraińskie, np. *Hłuszko*, *Iwaszec(z)ko*, *Moskowcik*. W opracowaniu odnotowano ukrainizmy,

np. twardość spółgłoski przed *e* (np. *Piekar/Pekar*); ślady wymowy dźwięcznego krtaniowego *h* (np. *Głuszkowic(z)/Hłuszkowic(z)*); wymowę *y* na miejscu polskiego *i* oraz stwardnienie spółgłoski poprzedzającej (np. *Pilip/Pilyp*) [22: 94].

Cele badawcze. Przedmiotem niniejszego artykułu są wpływy ukraińskie (ruskie) w nazewnictwie osobowym Ormian (na podstawie XVII- i XVIII-wiecznych ksiąg metrykalnych ze Lwowa). Nadrzędnym celem opracowania jest zgromadzenie reprezentatywnego materiału antroponimicznego (poświadczającego ślady wpływów ukraińskich w imionach oraz (proto)nazwiskach używanych w dobie średniopolskiej przez lwowskich Ormian) oraz jego analiza.

Prezentacja materiału badawczego oraz wyników analizy. W badanym materiale odnotowano zapisy imion w ukraińskiej wersji językowej [za: IL; stukr. za: SłU lub PZU; zonimizowany ap. za: Hrin] (materiał źródłowy wyróżniam kursywą, następnie podaje jego tłumaczenie na język polski [za: 18] oraz – w nawiasie okrągłym – lokalizację (folio – numer karty) w analizowanym źródle):

– męskie: *Andrij* (Андрій) "Andrzej": *xabaxčixarī andriy zlotěnk'oga* "Przedmieszczaninowi Andrijowi Złotence" (2v); *Bohdan* (Богдан): *pan awėdik' bohdan ohlunay biy t[ɛngrɪ] zawag bėrdi őr oylu d[ɛ]r simon etti m[i]g[i]rdiel atin xoydu bohdan* "Panu Awedykowi, synowi Bohdana, Pan Bóg dał potomka, syna. Der Simon ochrzcił, dał imię Bohdan" (2v); *D(y)mytryy* (stukr. *Д(у)м(у)триу*; ukr. *Дмитро, Димитриан*) "Demetriusz/Dymitr": *Pan Dymitriij Grzczyn, mytnik alias Pocztarz* (86); *Hołub* (< ap. *голуб* "gołąb"): *P[an] Hołub Holubowicz* (36); *Hryhor(ij)* (Григор(ій)) "Grzegorz": *pan hrihór patrarčik'k'a biy t[ɛngrɪ] zawag bėrdiij d[ɛ]r simon m[i]g[i]rdiel ętđiij atin xoydu gatarine* "Panu Hrihorowi Patrarczykowi Pan Bóg dał potomka. Der Simon ochrzcił. Dał imię Gatarine [Katarzyna]" (2v); *Iwan* (Іван) "Jan": *pan k'aspięrga dolhiy iwan oylu[na] k'amėnėcli* "Panu Kaspierowi

Dolhiemu, synowi Iwana z Kamieńca" (7); *Iwaszko* (Івашко < Іван "Jan"): **ivašk'oga** *almas oyluna* "Iwaszkowi, synowi Almasa" (11v); *Juchno* (stukr. Юхно < Єфим/Юхим "Eufemiusz"): *kirkor p[a]n yuxno k'iyovu* "Kirkor, zięć pana Juchna" (6); *Jurko* (Юрко < Юрій "Jerzy"): *pan iurko k'aménéclinin* "Pana Jurka z Kamieńca" (14); *Marko* (Марко) "Marek": *pan mark'o bohdan oylunay* "pana Marka, syna Bohdana" (22); *Miško/Myszko* (Мись, Мишко < Михайло "Michał"): *pan misk'o zadik'ievic* "Panu Miskowi Zadikiewiczowi" (4v); *Nastas(y)* (Настас < Анастасiй) "Anastazy": *syna Pana Gabryela Bernatowicza dał Imie Nastasy* (31); *Pyłyp* (Пулуп) "Filip": *t'ohdu ohlu pan awedik' čopovi ohluna ati anin pilip* "Urodził się syn panu Awedikowi [Bernatowiczowi], synowi czopowego. Imię jego Pilip" (24v); *Romasz/Romaś* (Ромась < Роман): *pan romašn'in* *x[i]z k'ri[s]d[a]n bol[du] ati aning ruza* "Pana Romasza córka została ochrzczona, imię jej Ruza [Róža]" (15v); *Romaszko* (Ромашко < Роман): *xabačixari romašk'a iak[ub] ž[a]mgoč oyluna* "Przedmieszczaninowi Romaszkwowi, synowi Jakuba dzwonnika" (3v); *Serhij* (Сергiй) "Sergiusz": *Pan Serchy Bochosewicz [Bachczynski?] złotnik* (31); *Stec'ko* (Стецько < Степан/Стефан "Stefan/Szczepan"): *pan xačk'ok'a stéck'o oylu dutk'a* "Panu Chaczkowi, synowi Stecka Dutki" (7v); *Stepan* (Степан) "Stefan/Szczepan": *pan stépan aliyas k'rivosogay* "Panu Stepanowi alias Kriwonosowi" (13); *Wasył* (Василь) "Bazyli": *xabačixari zadik'k'a vasil oyluna* "Przedmieszczaninowi Zadikowi, synowi Wasyla" (2v); *Zachno* (stukr. Захно < Захарiй "Zachariasz"): *pan xačk'oga pan zachno oylu zachnovic* "Panu Chaczkowi, synowi pana Zachna Zachnowica" (8v);

– żeńskie: *Anastasija* (Анастасiя) "Anastazja": *Panna Anastasya Wartanowiczuwna* (80v); *Hala* (Галя < (Г)анна "Anna/Hanna"): *toydu xizi pan misk'o bernatovička čopovińing ati anin halay* [k'ri]žmosu *terésay* "Urodziła się córka panu Miskowi Bernatowiczowi czopowemu. Imię jej Hala, z bierzmowania Teresa" (22); *Halka/Hałka*

(Гал(ь)ка < Галина "Halina"): *pan t'orós lušnan[i]ng x[i]z k'ri[s]d[a]n boldu ati halk'a* "Pana Torosa Luszni córka została ochrzczona, imię Halka" (15v); *Han(n)uszka* (Ганнушка < (Г)анна "Anna/Hanna"): *harandonnung t'oxt'amiš oylunung xizi hanušk'ay* "Hanuszka, córka Harandona Tochtamysza" (6v); *Jefrosynija/Jeprosynija* (Єфросинiя) "Eufrozyna": *pan misk'oga homulčik' pan stéck'o oyluna biy t[é]ngr[i] zawag bérđi x[i]z oylan d[é]r z[a]k[ariya] m[i]g[i]rdiel étti atin xoydu iep'rosinija* "Panu Miskowi Homulczikowi, synowi pana Stecka, Pan Bóg dał potomka, córkę. Der Zakarija ochrzcił. Dał imię Jeprosinia" (8); *Jelena* (Єлена < Олена "Helena"): *pan awedik' b[é]rn[atovičk'a] biy t[é]ngr[i] zawag bérđiy x[i]z oylan d[é]r agop protlu étti m[i]g[i]rdiel atin xoydu anin eliénay* "Panu Awedikowi Bernatowiczowi [?] Pan Bóg dał potomka, córkę. Der Agop z Brodów ochrzcił. Dał jej imię Eliena" (12v); *Kateryna/Kataryna* (Катерина) "Katarzyna": *panna k'atarinay bla mahmat xizi blay* "wespół z panną Kataryną, córka Mahmata" (20v); *Nastka* (Настка < (А)настасiя "Anastazja"): *xabačixari grésk'oga bogdan oylu biy t[é]ngr[i] zawag bér[đi] x[i]z oylan d[é]r y[o]v[a]n[é]s m[i]g[i]rdiel étti atin étti anin nastk'a* "Przedmieszczaninowi Greskowi, synowi Bogdana, Pan Bóg dał potomka, córkę. Der Jowanes ochrzcił. Dał imię Nastka" (6); *Sofija* (Софiя) "Zofia": *pan xačk'oga zachnovic [biy] t[é]ngr[i] zawag bérđi xiz ohlan d[e]r simon m[i]g[i]rdiel étdi atin xoydu sófiya* "Panu Chaczkowi Zachnowicowi Pan Bóg dał potomka, córkę. Der Simon ochrzcił. Dał imię Sofija" (2); *Warwara* (Варвара) "Barbara": *xabačixari zadik'k'a šimk'o oylu k'oltérnik' biy t[é]ngr[i] zawag bérđi x[i]z d[é]r simon m[i]g[i]rdiel étti atin xoydu varva'a* "Przedmieszczaninowi Zadikowi, synowi Szimka Kolternika [koldernika], Pan Bóg dał potomka, córkę. Der Simon ochrzcił. Dał imię Warwara" (5v).

Interferencję językową w zakresie sufiksacji można zaobserwować w formie derywowanej *Chaczk*: *pan xačk'o d[é]r simon ohluna* "Panu Chaczkowi, synowi Der Simona" (13) – podstawą derywatu

utworzonego za pomocą produktywnego ukraińskiego formantu *-ko* (*-ко*; por. np. *Jurko* – *Юрко* < *Юрій*) było zorm. im. *Chaczadur* (*Чачадин*).

Repertuar badanych imion obejmuje 17 antropimów męskich (20 form podstawowych i derywowanych) oraz 8 żeńskich (10 form podstawowych i derywowanych).

W materiale poświadczono następujące imiona męskie:

– w formach podstawowych: *Andrij* (*Андрій*); *Bohdan* (*Богдан*); *D(y)mytryu* (*Д(у)митрий*; *Дмитро*, *Димитриан*); *Hołub* (*Голуб*); *Hryhor(ij)* (*Григор(ій)*); *Iwan* (*Іван*); *Marko* (*Марко*); *Pułyp* (*Пулуп*); *Serhij* (*Сергій*); *Stepan* (*Степан*); *Wasyl* (*Василь*);

– w formach derywowanych: *Iwaszko* (*Івашко* < *Іван*); *Juchno* (*Юхно* < *Єфим*/*Юхим*); *Jurko* (*Юрко* < *Юрій*); *Miśko*/*Myszko* (*Мись*/*Мишко* < *Михайло*); *Nastas(y)* (*Настас* < *Анастас(ій)*); *Romasz*/*Romaś* (*Ромас* < *Роман*) oraz *Romaszko* (*Ромашко* < *Роман*); *Stec'ko* (*Стецько* < *Степан*/*Стефан*); *Zachno* (*Захно* < *Захарій*).

W analizowanym materiale odnotowano następujące imiona żeńskie:

– w formach podstawowych: *Anastasija* (*Анастасія*); *Jefrosynija*/*Jeprosynija* (*Єфросинія*); *Jelena* (*Єлена* < *Олена*); *Kateryna*/*Kataryna* (*Катерина*); *Sofija* (*Софія*); *Warwara* (*Варвара*);

– w formach derywowanych: *Nastka* (*Настка* < *Анастасія*); *Hala* (*Галя* < *Ганна*) oraz *Han(n)uszka* (*Ганнушка* < *Ганна*); *Halka*/*Halka* (*Гал(ь)ка* < *Галина*).

Zdecydowana większość imion wywodzi się z tradycji chrześcijańskiej:

– męskie: *Andrij* (*Андрій*); *D(y)mytryu* (*Д(у)митрий*); *Hryhor(ij)* (*Григор(ій)*); *Iwan* (*Іван*) oraz *Iwaszko* (*Івашко*); *Juchno* (*Юхно*); *Jurko* (*Юрко*); *Marko* (*Марко*); *Miśko*/*Myszko* (*Мись*/*Мишко*); *Nastas(y)* (*Настас*); *Pułyp* (*Пулуп*); *Romasz*/*Romaś* (*Ромас*) oraz *Romaszko* (*Ромашко*); *Serhij* (*Сергій*); *Stepan* (*Степан*) oraz *Stec'ko* (*Стецько*); *Wasyl* (*Василь*); *Zachno* (*Захно*);

– żeńskie: *Anastasija* (*Анастасія*) oraz *Nastka* (*Настка*); *Hala* (*Галя*) oraz *Han(n)uszka* (*Ганнушка*); *Halka*/*Halka* (*Гал(ь)ка*); *Jefrosynija*/*Jeprosynija* (*Єфросинія*); *Jelena* (*Єлена* < *Олена*); *Kateryna*/*Kataryna* (*Катерина*); *Sofija* (*Софія*); *Warwara* (*Варвара*).

Z tradycją przedchrześcijańską łączy się wyłącznie antropim męskie: imię złożone *Bohdan* (*Богдан*) oraz zonomizowany apelatyw *Hołub* (*Голуб*).

Poświadczone w materiale (proto)nazwiska o możliwej genezie ukraińskiej/ruskiej (uwzględniam również hybrydy ormiańsko-ukraińskie) umieszczam w słowniku, którego artykuły hasłowe zostały ułożone w porządku alfabetycznym i składają się z trzech podstawowych części: wyrazu hasłowego; materiału źródłowego; objaśnień etymologiczno-motywacyjnych.

Wyrazem hasłowym jest nazwisko (wyróżnione wytłuszczeniem) podane w mianowniku liczby pojedynczej; hasło ma postać męską – jeżeli forma żeńska jest jedyną w zapisie źródłowym, rekonstruuje formę męską, wyróżniając ją asteriskiem.

Materiał źródłowy wyróżniam kursywą, następnie podaje jego tłumaczenie na język polski [za: 18] oraz – w nawiasie okrągłym – lokalizację w analizowanym źródle (folio – numer karty).

Podając objaśnienia etymologiczno-motywacyjne stosuję zapis z dwukropkiem (z pojęciem motywacji wiąże się analiza onimu, zaś z etymologią – analiza apelatywu; połączenie obu narzędzi umożliwia analizę nazwy własnej uzupełnioną o objaśnienia etymologiczne); jeśli wskazany onim można wywodzić od innej nazwy własnej lub apelatywu, umieszczam informacje po znaku pochodności; źródło (podstawę) objaśnień wskazuję w nawiasie.

Barysznik – *pan kirkor bariśnik'ning* x[i]z "Pana Kirkora barysznika córka" (16) : ukr. ap. *barysznyk* (*барышник*) "handlarz (zwłaszcza końmi)" [Hrin].

Czołowik – *Bogdana Czołowika Ziazłowca* [z *Jazłowca*] (45v) : ukr. ap. *czołowik* (*чоловік*) "człowiek",

"mężczyzna", "maż; żonaty mężczyzna", "chłop" [Hrin].

Derwaśkiewicz – Pan Jendrzy **Derwaskiewicz** mludzian (46) : n. os. *Derwaśko* + suf. *-ewicz/-ewycz* < zorm. ap. *der* (*дѣр*) "pan; w nazwiskach jako element honorowy: potomek żonatego duchownego ormiańskiego" (por. orm. *ter*) + n. os. *Waśko/Was'ko* < *Васько* < ukr. im. *Wasyl* (*Василь*) "Bazyli" [HAB, IL].

Derwaśko – pan *zadik'k'a d[è]r vask'o tór'nuna* "Panu Zadikowi, wnukowi Der Waska" (2) : zorm. ap. *der* (*дѣр*) "pan; w nazwiskach jako element honorowy: potomek żonatego duchownego ormiańskiego" (por. orm. *ter*) + n. os. *Waśko/Was'ko* < *Васько* < ukr. im. *Wasyl* (*Василь*) "Bazyli" [HAB, IL].

Dolhij – pan *k'aspjerga dolhij ivan oylu[na] k'aménécli* "Panu Kaspierowi Dolhiemu, synowi Iwana z Kamieńca" (7) : ukr. ap. *dowhyj* (*довгий*; stukr. *длъгы, долгыи*) "długi" [Hrin, SłU].

Farbir – pan *misk'o farbir* (17) : ukr. ap. *farbiar* (*фарб'яр*) "farbiarz" [Hrin].

Haftar – pan *jan haftarga* "Panu Janowi Haftarowi" (5v) : ukr. ap. *haftar'* (*гафтарь*) "wyszywający złotymi nićmi" [Hrin].

Holubowicz – *A[dmodum] R[everen]dus D[ominus] Narcissus Holubowicz* "Przewielebny ksiądz Narcyz Holubowicz" (67v) : ukr. n. os. *Holub* + suf. *-owicz/-owycz* < ap. *holub* (*голуб*) "gołąb" [Hrin].

*Hrebenko – Panna Marianna **Hrebenkuwna** (87v) : ukr. n. os. *Hreb(in)/Hreb(en)* + suf. *-(en)ko* < ap. *hrebín'* (*гребінь*) "grzebień" [Hrin].

Hryckiewicz – *P[ana] Jana Hryckiewicza zKamieńca* [z Kamieńca] (34) : ukr. n. os. *Hryc( )ko* + suf. *-ewicz/-ewycz* < *Гриць(ко)* < im. *Григор(iü)*, *Григip* "Grzegorz" [IL].

Hubal – pan *lazarga pan xačk'o hubal [k'iy]uvuna* "Panu Lazarowi, zięciowi pana Chaczka Hubala" (8) : ukr. ap. *hubal* (*губаль*) "mający duże, wydatne wargi" [PZU].

Hubalewicz – Antonij **Hubalewicz** "Antoniego Hubalewicza" (111v) : ukr. n. os. *Hubal* + suf. *-ewicz/-ewycz* < ap.

hubal (*губаль*) "mający duże, wydatne wargi" [PZU].

Kohut – *k'ohut xiz'in* "córkę Kohuta" (20) : ukr. ap. *kohut* (*когут*) "kogut" [Hrin].

Krawec – pan *iak[ub] k'ravécnin* "pana Jakuba Krawca" (2) : ukr. ap. *krawec'* (*кравець*) "krawiec" [Hrin].

Krywonos – pan *stépan aliyas k'rivonosgay* "Panu Stepanowi alias Krywonosowi" (13) : ukr. ap. *krywonis* (*кривоніс*) < *кривий* "krzywy" + *ніс* "nos" [Hrin].

Kulha – pan *šimk'o kulhaga* "Panu Szimkowi Kulże" (5) : ukr. ap. *kulha* (*кульга*) "człowiek chromy; beznogi" [Hrin].

Kusznir – pan *andriy k'ušnirga zachnović* "Panu Andrijowi Kusznirowi Zachnowicowi" (5) : ukr. ap. *kusznir'* / *kusznir* (*кушнірь/кушнір*) "kuśnierz" [Hrin].

Łatyna – *P[ana] Mikołajia Łatyny* (86v) : ukr. ap. *latyna* (*латина*) "łacina" [Hrin].

Łatynowicz – Gregorj **Łatjnowicz** (57) : ukr. n. os. *Łatyna* + suf. *-owicz/-owycz* < ap. *latyna* (*латина*) "łacina" [Hrin].

Malar – pan *zachnović malar* "pan Zachnowic Malar" (18v) : ukr. ap. *malar* (*маляр*) "malarz" [Hrin].

Pus(z)kar – Pan Balcer **Puskar** (80v) : ukr. ap. *puszkar'* (*пушкарь*) "artylerzysta, puszkarz", "strzelec" [Hrin].

Serhi(j)ewicz – Deodatus **Serchiewicz** *Filius Christophori Serchiewicz et Zophiae* "Deodata Serchiewicza, syna Krzysztofa Serchiewicza i Zofii" (84) : ukr. n. os. *Serhij* + suf. *-ewicz/-ewycz* < im. *Serhij* (*Сергію*) "Sergiusz" [IL].

Steckiewicz – Pan *Stefan Steckiewicz* (19v) : ukr. n. os. *Steč( )ko* + suf. *-ewicz/-ewycz* < *Стець(ко)* < im. *Степан/Стефан* "Stefan/Szczepan" [IL].

Stepanowicz – pan *andrigay stépanović* "Panu Andrijowi Stepanowicowi" (6) : ukr. n. os. *Stepan* + suf. *-ewicz/-ewycz* < im. *Степан* "Stefan; Szczepan" [IL].

*Wasyl – Mariannj **Wasjluwny Ruski** (92v) : ukr. im. *Wasyl* (*Василь*) "Bazyli" [IL].

Wata(c)h – *pan šimun vatax iazlovčaliy* "pan Szimun Watach z Jazłowca" (13) : ukr. ap. *watah (wama)* "watażka", "starszy pasterz" [Hrin].

Werenko – *vérénk'ó zadik'* "Werenko Zadik" (6v) : n. os. *Wer(a)* + suf. *-(en)ko* < ukr. ap. *wira (eipa)* "wiara", stukr. *вѣра/вѣра/вѣра/вѣра*, por. *wirnyj (вірний)* "wierny", stukr. *вѣрныи/вѣрнѣи/вѣрныи/вѣрныи/вѣрнѣи/веренъ/вернѣи/верныи/верныи/вирныи/вирен* [SIU].

W(i)ep(e)r – *simon wiepr iwwurhan[č]* "Simon Wiepr kołdernik" (2v) : ukr. ap. *wep(e)r (wen(e)p)* "wieprz", "dzik" [Hrin].

Wsutkach – *pan muratnīn vsutk'aga* "U pana Murata Wsutkach" (12) : ukr. *u/w sutkach (y/в сутках)* < *в* + *сутку* "wąskie przejście między budynkami; wąski korytarz, wąska uliczka" [Hrin].

Zachnowic(z) – *pan xačk'oga pan zachno oylu zachnowic* "Panu Chaczkowi, synowi pana Zachna Zachnowica" (8v) : ukr. n. os. *Zachno* + suf. *-owicz/-owycz* < stukr. *Захно* < im. *Захариū* "Zachariasz" [PZU].

Z(o)łotenko – *xabaxčixari andriy zloténk'oga* "Przedmieszczaninowi Andrijowi Złotence" (2v) : n. os. *Zołoto, Zołoty(j)* + suf. *-(en)ko* < ukr. ap. *золото* "złoto", *золотуū* "złoty" [Hrin].

Żerebec – *ivašk'oga almas oyluna k'ī žėrėbėcnin xīzin aliptir biy t[ėngr]* "Iwaszkowi, synowi Almasa, który pojał [za żonę] córkę Żerebca, Pan Bóg dał potomka, syna" (11v) : ukr. ap. *żerebec'* (*жеребець*) "ogier" [Hrin].

Wpływ fonetyki ukraińskiej (wymowa dźwięcznego kraniowego *h*) odnotowano w (proto)nazwisku **Horyczka** – *d[ė]r y[a]g[o]p horičk'a* "Der Jagop Horyczka" (15) : ap. *goryczka*, pod wpływem ukr. *h-* lub : n. os. *Gor(ycz)*, pod wpływem ukr. *h-* + suf. *-ka* < od podstawy *gor-*, por. ap. *góra*, *gorzeć*, *gorzki*, im. zł. typu *Gorzysław* [R]. Antroponimy mogły być tworzone od nazw miejscowych o ukraińskich cechach językowych, np. **Pohorecki** – *xabaxčixari zadik' pohorėčk'iga* "Przedmieszczaninowi Zadikowi Pohoreczkiemu" (3v) : n. m. *Pohorce (Погорці)*, *Podhorce (Підгірці)* + suf. *-ski* [SG].

Zaobserwowano interferencje ukraińskie w zakresie morfologii, np. wypieranie formantu *-ic*, *-owic/-ewic* przez *-icz*, *-owicz/-ewicz*: **Bernatowic** – *pan zadik'ga bėrnat'ovic* "Panu Zadikowi Bernatowicowi" (3);

Bernatowicz – *pan avėdik' bėrnatovičn[in]g oylan k'ri[s]d[a]n boldu atī aning krikor* "Pana Awedika Bernatowicza syn został ochrzczony, jego imię Krikor" (15) < im. *B(i)ernat* "Bernard" [R]. Odnotowano (proto)nazwisko utworzone za pomocą sufiksu *-uk* od podstawy arabskiej (turecko-arabskiej): **Seferczuk** – *pan ivašk'ó sėfėrčuk'ga* "Panu Iwaszkowi Seferczukowi" (3) : n. os. *Sefer* + suf. *-(cz)uk* < arab. *šafar (صفر)* "drugi miesiąc kalendarza muzułmańskiego", tur. *sefer* (z arab. *سفر*) "podróż" [AntrT, HOrm].

W przypadku (proto)nazwisk pochodzących od etnonimów nie jest możliwe jednoznaczne wskazanie genezy ukraińskiej lub polskiej: **Rusin** – *ivašk'ó pan t'orós oylu rusinnig* "Iwaszko, syn pana Torosa Rusina [Rusinowego]" (3) : n. etn. *Rusin* lub ukr. n. etn. *русин* [Hrin]; ***Ukrainiec** – *P[ani] Zachariaszowa Ukraincowa* (32) : n. etn. *Ukrainiec* lub ukr. n. etn. *українець* [Hrin]. Ponadto, wśród informacji dodatkowych pojawiają się m.in. etnonimy zapisywane po polsku, np. *Mariannij Wasjluwny Ruski* (92v) oraz nazwy obrządku zapisywane w języku łacińskim, np. *Christina Zeliburska Ritus Ruthenici* (41v).

W opracowaniu zawarto 32 (proto)nazwiska.

Dominują antroponimy odapelatywne (24, tj. 75% ogółu nazwisk):

– najliczniejszy zbiór w tej grupie tworzą (proto)nazwiska utworzone od nazw zawodów i pełnionych funkcji (8, tj. 33% antroponimów odapelatywnych): *Barysznik*; *Farbir*; *Haftar*; *Krawec*; *Kusznir*; *Malar*; *Pus(z)kar*; *Wata(c)h*;

– od nazw cech fizycznych pochodzi 5 nazwisk (21%): *Dolhij*; *Hubal*; *Hubalewicz*; *Krywonos*; *Kulha*;

– od nazw zwierząt powstały 4 antroponimy (17% nazwisk odapelatywnych): *Hołubowicz*; *Kohut*; *W(i)ep(e)r*; *Żerebec*;

– od pozostałych apelatywów utworzono 7 (proto)nazwisk: *Czołowik*; *Hrebenko; *Łatyna*; *Łatynowicz*; *Werenko*; *Wsutkach*; *Z(o)łotenko*.

Nazwy osobowe pochodzące od imion – 6 antropimów – stanowią 19% ogółu (proto)nazwisk: *Hryckiewicz*; *Serhi(j)ewicz*; *Steckiewicz*; *Stepanowicz(z)*; *Wasyl; *Zachnowicz(z)*.

Najmniejszą grupę tworzą hybrydy ormiańsko-ukraińskie (2, tj. 6% ogółu (proto)nazwisk): *Derwaśkiewicz*; *Derwaśko*.

W materiale poświadczono 12 (proto)nazwisk derywowanych antropimicznie (37,5%):

– najbardziej produktywny formant -owicz/-ewicz (-owycz/-ewycz) utworzył 9 nazwisk (75%): *Derwaśkiewicz*; *Hołubowicz*; *Hryckiewicz*; *Hubalewicz*; *Łatynowicz*; *Serhi(j)ewicz*; *Steckiewicz*; *Stepanowicz(z)*; *Zachnowicz(z)*;

– 25% antropimów (tj. 3) w tej grupie zostało derywowanych za pomocą sufiksu -enko: *Hrebenko; *Werenko*; *Z(o)łotenko*.

Zdecydowaną większość stanowią (proto)nazwiska niederywowane antropimicznie (20, tj. 62,5% ogółu nazwisk): *Barysznik*; *Czołowik*; *Derwaśko*; *Dolhij*; *Farbir*; *Haftar*; *Hubal*; *Kohut*; *Krawec*; *Krywonos*; *Kulha*; *Kusznir*; *Łatyna*; *Malar*; *Pus(z)kar*; *Wasyl; *Wata(c)h*; *W(i)ep(e)r*; *Wsutkach*; *Żerebec*.

Wnioski i perspektywy badawcze.

Nazwy własne, zdaniem Z. Kalety, są bogactwem narodu, gdyż mogą kryć w sobie m.in. wiedzę "o jego historii politycznej i społecznej, o historii kultury i religii [...], o związkach z innymi krajami" [8: 15] – antropimimy będące przedmiotem niniejszego opracowania są egzemplifikacyjnym potwierdzeniem opinii badaczki.

Reprezentatywny materiał nazewniczy poświadcza ślady wpływów ukraińskich (ruskich) w imionach oraz (proto)nazwiskach używanych przez ormiańskich mieszkańców Lwowa w dobie średniopolskiej.

System imienniczy lwowskich Ormian czerpał z repertuaru ukraińskiego (wywodzącego się przede wszystkim z

tradycji chrześcijańskiej): przyswajano imiona męskie i żeńskie – zarówno w formach podstawowych, jak i derywowanych. Sporadycznie obserwowano interferencje językowe w zakresie sufiksacji.

Analizowany materiał zawierał (proto)nazwiska o możliwej genezie ukraińskiej/ruskiej (z przewagą nazw niederywowanych antropimicznie): najczęściej odapelatywne, rzadziej odimienne (w tym hybrydy ormiańsko-ukraińskie). Wpływy ukraińskie odnotowano w zakresie fonetyki oraz morfologii (sufiksacja).

W badaniach porównawczych można wykorzystać ekscerpty pochodzące z ormiańskich ksiąg metrykalnych np. z Czerniowiec, Brzeżan, Horodenki, Kut, Łyśca, Stanisławowa, Suczawy, Śniatyna, Tyśmienicy, Zamościa, Złoczowa. Historyczne nazwy osobowe kresowych Ormian mogły mieć m.in. genezę ormiańską, ormiańsko-kipczacką, perską lub turecką, a z uwagi na pograniczny charakter zamieszkiwanego przez nich terytorium należy zbadać nie tylko dominujące w antropimimii diaspory ormiańskiej tej części Europy wpływy polskie oraz – rzadsze – ukraińskie (ruskie), lecz także węgierskie, rumuńskie czy niemieckie.

ROZWIĄZANIE SKRÓTÓW I ZNAKÓW

OPRACOWANIA I SŁOWNIKI

AnrT – Dacewicz L. Antropimimie Tatarów litewsko-polskich w przekroju historycznym. Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, 2012. 259 s.

HAB – Ավետիսյան Տ. Հայոց ազգանունների բառարան: Երևան: Հեղինակային հրատարակություն, 2010: 416 էջ:

HOrm – Hanusz J. O nazwiskach Ormian polskich. *Muzeum*, 10. 1886. S. 565–573.

Hrin – Грінченко Б. Д. Словарь української мови (т. I–II). Берлін: Українське Слово, 1924.

IL – Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П., Власні імена людей. Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.

NORM – Pisowicz A. Nazwy osobowe Ormian. Próba objaśnienia. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 7: *Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponomii*. A. Cieślíkowa (red.). Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, 2002. S. 31–41.

PZU – Чучка П. П. Прізвища закарпатських українців. Історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 701 с.

R – Rymut K. Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny (T. I–II). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN (I), Wydawnictwo Naukowe DWN (II), 1999–2001.

SG – Sulimierski F., Chlebowski B., Walewski W. (red.). Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich (T. I–XV). Warszawa: nakładem Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1880–1902.

SłU – Гринчишин Д. Г., Гумецька Л. Л., Керницький І. М. (ред.). Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. (т. I–II). Київ: Наукова думка, 1977–1978.

SSNO – Taszycki W., Malec M. (red.). Słownik staropolskich nazw osobowych

(T. I–VII). Wrocław: Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1965–1987.

INNE SKRÓTY I ZNAKI

ap. – apelatyw
arab. – arabski
im. – imię
im. zł. – imię złożone
m.in. – między innymi
n. etn. – nazwa etniczna
n. m. – nazwa miejscowa
n. os. – nazwa osobowa
np. – na przykład
orm. – ormiański
por. – porównaj
stukr. – staroukraiński
suf. – sufiks
sygn. – sygnatura
tj. – to jest
tur. – turecki
ukr. – ukraiński
w. – wiek
zob. – zobacz
zorm. – zachodnioormiański
: – pochodzący od
< – znak relacji pochodności
* – nazwa rekonstruowana
" " – znaczenie wyrazu

WYKAZ WYKORZYSTANYCH ŹRÓDEŁ I LITERATURY

1. Barącz S. Rys dziejów ormiańskich. Tarnopol: drukiem Józefa Pawłowskiego, 1869. 317 s.
2. Barącz S. Żywoty sławnych Ormian w Polsce. Lwów: nakładem Wojciecha Manieckiego, 1856. 485 s.
3. Buczyński M. Patronimika ormiańska w XVII-wiecznym Zamościu. *Wpływy obce w nazewnictwie Polski*. M. Kamińska (red.). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 1993. S. 23–30.
4. Cieślíkowa A., Malec M., Rymut K. (red.). Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych (cz. 1–7). Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN. Instytut Języka Polskiego PAN (1), Instytut Języka Polskiego PAN (2–6), Wydawnictwo Naukowe DWN (7), 1995–2002.
5. Dacewicz L. Antroponomia Tatarów litewsko-polskich w przekroju historycznym. Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, 2012. 259 s.
6. Hanusz J. Einige slavische Namen armenischer und türkischer Herkunft. *Archiv für slavische Philologie*, 9. 1886. P. 472–477.
7. Hanusz J. O nazwiskach Ormian polskich. *Muzeum*, 10. 1886. S. 565–573.
8. Kaleta Z. Teoria nazw własnych. *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. E. Rzetelska-Feleszko (red.). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN, 2005. S. 15–36.
9. Kozhinowa A. Teksty Ormian lwowskich jako źródło badań nad historią języka polskiego Kresów Wschodnich. *Polonistyka na początku XXI wieku. Diagnozy, koncepcje, perspektywy*, T. VI: *Języki i kultury w kontakcie*. J. Malejka (red.). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018. S. 144–153.

10. Margaryan N. Integration through Personal Names: The Experience of Armenian Diaspora in Poland. *Armenian Diaspora in Modern World: Factors of Changes*. W. Bejda, P. Nieczuja-Ostrowski (red.). Gdańsk: Research Institute for European Policy, 2020. S. 121–130.
11. Pisowicz A. Nazwy osobowe Ormian. Próba objaśnienia. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, cz. 7: Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antropimii*. A. Cieślakowa (red.). Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, 2002. S. 31–41.
12. Pisowicz A. Ormianie polscy. Problem świadomości narodowej a kwestia języka. *Język a tożsamość narodowa. Slavica*. M. Bobrownicka (red.). Kraków: Universitas, 2000. S. 135–142.
13. Reczek J. Językowa polonizacja Ormian. *Język Polski, LXVII/ 1–2*. 1987. S. 1–8.
14. Rymut K. Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny (T. I–II). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN (I), Wydawnictwo Naukowe DWN (II), 1999–2001.
15. Stachowski S. Polonizacja języka ormiańsko-kipczackiego. *LingVaria, 2*. 2010. S. 213–227. URL: <http://www.lingvaria.polonistyka.uj.edu.pl/documents/5768825/17739798-4d9a-4742-8d14-1d5ff42c9daa>. (dostęp: 02.05.2023).
16. Stopka K. Języki oswojane pismem. Alografia kipczacko-ormiańska i polsko-ormiańska w kulturze dawnej Polski. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2013. 274 s.
17. Stopka K. Ormianie polscy czy ukraińscy? O sposobie pisania historii Ormian na ziemiach dzisiejszej Ukrainy Zachodniej. *Lehahayer, 1*. 2010. S. 149–174. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/276527/stopka_ormianie_polscy_czy_ukrainscy_2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (dostęp: 02.05.2023).
18. Stopka K., Majewski M. (oprac.). Metryka katedry ormiańskiej we Lwowie za lata 1635–1732. Kraków: Wydawnictwo Księgarnia Akademicka – Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich, 2020. 869 s.
19. Sulimierski F., Chlebowski B., Walewski W. (red.). Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich (T. I–XV). Warszawa: nakładem Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1880–1902.
20. Taszycki W., Malec M. (red.). Słownik staropolskich nazw osobowych (T. I–VII). Wrocław: Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1965–1987.
21. Tryjarski E. Ze studiów nad rękopisami i dialektem kipczackim Ormian polskich. *Rocznik Orientalistyczny, XXIII/ 2*. 1960. S. 7–55.
22. Trzeciak Ł. Słowiańskie (proto)nazwiska Ormian lwowskich z XVI–XVII wieku. *Słowo. Studia językoznawcze, 13*. 2022. S. 78–98. URL: <https://doi.org/10.15584/slowo.2022.13.6>.
23. Гаркавец А. Н. Кыпчакское письменное наследие, т. III: Кыпчакский словарь. По армянописьменным памятникам XVI–XVII веков. Алматы: Баур – Касан, 2010. 1802 с.
24. Гринчишин Д. Г., Гумецька Л. Л., Керницький І. М. (ред.). Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. (т. I–II). Київ: Наукова думка, 1977–1978.
25. Грінченко Б. Д. Словарь української мови (т. I–II). Берлін: Українське Слово, 1924.
26. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П., Власні імена людей. Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.
27. Чучка П. П. Прізвища закарпатських українців. Історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 701 с.
28. Ավետիսյան Տ. Հայոց ազգանունների բանաբան: Երևան: Հեղինակային հրատարակչություն, 2010: 416 էջ:

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Barącz, S. (1869). Rys dziejów ormiańskich [A Short Sketch of Armenian History]. Tarnopol: J. Pawłowski. 317 p. [in Polish].
2. Barącz, S. (1856). Żywoty sławnych Ormian w Polsce [The Lives of the Famous Armenians in Poland]. Lwów: W. Maniecki. 485 p. [in Polish].
3. Buczyński, M. (1993). Patronimika ormiańska w XVII-wiecznym Zamościu [Armenian Patronyms in 17th Century in Zamość]. *Wpływy obce w nazewnictwie Polski*. M. Kamińska (ed.). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. P. 23–30. [in Polish].
4. Cieślíkowa, A., Malec, M., Rymut, K. (ed.). (1995–2002). Słownik etymologiczno-motywowacyjny staropolskich nazw osobowych (vol. 1–7) [The Etymological-Motivational Dictionary of Old Polish Personal Names]. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN. Instytut Języka Polskiego PAN (1), Instytut Języka Polskiego PAN (2–6), Wydawnictwo Naukowe DWN (7). [in Polish].
5. Dacewicz, L. (2012). Antroponimia Tatarów litewsko-polskich w przekroju historycznym [Anthroponymy of Lithuanian-Polish Tatars in Historical Cross-sectional Research]. Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana. 259 p. [in Polish].
6. Hanusz, J. (1886a). Einige slavische Namen armenischer und türkischer Herkunft [Some Slavic Anthroponyms of Armenian and Turkish Origin.]. *Archiv für slavische Philologie*, 9. P. 472–477. [in German].
7. Hanusz, J. (1886b). O nazwiskach Ormian polskich [On the Surnames of the Polish Armenians]. *Muzeum*, 10. P. 565–573. [in Polish].
8. Kaleta, Z. (2005). Teoria nazw własnych [The Theory of Proper Names]. *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. E. Rzetelska-Feleszko (ed.). Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN. P. 15–36. [in Polish].
9. Kozhinowa, A. (2018). Teksty Ormian lwowskich jako źródło badań nad historią języka polskiego Kresów Wschodnich [Lviv Armenians' Texts as a Source of Knowledge about the History of Polish Language in the Eastern Borderland]. *Polonistyka na początku XXI wieku. Diagnozy, koncepcje, perspektywy*, T. VI: *Języki i kultury w kontakcie*. J. Malejka (red.). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Pp. 144–153. [in Polish].
10. Margaryan, N. (2020). Integration through Personal Names: The Experience of Armenian Diaspora in Poland. *Armenian Diaspora in Modern World: Factors of Changes*. W. Bejda, P. Nieczuja-Ostrowski (ed.). Gdańsk: Research Institute for European Policy. P. 121–130. [in English].
11. Pisowicz, A. (2002). Nazwy osobowe Ormian. Próba objaśnienia [Personal Names of Armenians. An Attempt to Explain]. *Słownik etymologiczno-motywowacyjny staropolskich nazw osobowych*, 7: *Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii*. A. Cieślíkowa (ed.). Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN. P. 31–41. [in Polish].
12. Pisowicz, A. (2000). Ormianie polscy. Problem świadomości narodowej a kwestia języka [Polish Armenians. The Problem of National Consciousness and the Question of Language]. *Język a tożsamość narodowa. Slavica*. M. Bobrownicka (ed.). Kraków: Universitas. P. 135–142. [in Polish].
13. Reczek, J. (1987). Językowa polonizacja Ormian [Linguistic Polonization of the Armenians]. *Język Polski*, LXVII/ 1–2. P. 1–8. [in Polish].
14. Rymut K. (1999–2001). Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny (I–II) [Polish Surnames. Historical and Etymological Dictionary]. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN (I), Wydawnictwo Naukowe DWN (II). [in Polish].
15. Stachowski, S. (2010). Polonizacja języka ormiańsko-kipczackiego [Polonization of the Armeno-Kipchak Language]. *LingVaria*, 2. P. 213–227. URL: <http://www.lingvaria.polonistyka.uj.edu.pl/documents/5768825/17739798-4d9a-4742-8d14-1d5ff42c9daa>. (02.05.2023). [in Polish].

16. Stopka, K. (2013). *Języki oswajane pismem. Alografia kipczacko-ormiańska i polsko-ormiańska w kulturze dawnej Polski* [Languages Assimilated by Writing. Kipchak-Armenian and Polish-Armenian Allography in the Culture of Old Poland]. Kraków: Księgarnia Akademicka. 274 p. [in Polish].
17. Stopka, K. (2010). *Ormianie polscy czy ukraińscy? O sposobie pisania historii Ormian na ziemiach dzisiejszej Ukrainy Zachodniej* [Polish or Ukrainian Armenians? On the Means of Recording the History of Armenians Settled in the Territories of the Present-day Western Ukraine]. *Lehahayer*, 1. P. 149–174. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/276527/stopka_ormianie_polscy_czy_ukrainscy_2010.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (dostęp: 02.05.2023). [in Polish].
18. Stopka, K., Majewski, M. (ed.). (2020). *Metryka katedry ormiańskiej we Lwowie za lata 1635–1732* [Parish Registers of the Armenian Cathedral of Lwów from 1635 to 1732]. Kraków: Wydawnictwo Księgarnia Akademicka – Fundacja Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich. 869 p. [in Polish, Latin, Armeno-Kipchak].
19. Sulimierski, F., Chlebowski, B., Walewski, W. (ed.). (1880–1902). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich (I–XV)* [Geographical Dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic Countries]. Warszawa: F. Sulimierski, W. Walewski. [in Polish].
20. Taszycki, W., Malec, M. (ed.). (1965–1987). *Słownik staropolskich nazw osobowych (I–VII)* [Dictionary of Old Polish Personal Names]. Wrocław: Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. [in Polish].
21. Tryjarski, E. (1960). *Ze studiów nad rękopisami i dialektem kipczackim Ormian polskich* [From Studies on Manuscripts and the Kipchak Dialect of Polish Armenians]. *Rocznik Orientalistyczny*, XXIII/2. P. 7–55. [in Polish].
22. Trzeciak, Ł. (2022). *Słowiańskie (proto)nazwiska Ormian lwowskich z XVI–XVII wieku* [Slavic Surnames of Lwów/Lviv Armenians from 16th and 17th Centuries]. *Słowo. Studia językoznawcze*, 13. P. 78–98. URL: <https://doi.org/10.15584/slowo.2022.13.6>. [in Polish].
23. Garkavets A. N. (2010). *Kypchaskoe pismennoe nasledie, t. III: Kypchaskii slovar. Po armyanopismennym pamyatnikam XVI–XVII vekov* [Qypchaq Written Heritage, vol. III: Qypchaq Dictionary. On Memorials of 16–17 Centuries Written by Armenian Script]. Almaty: Baur – Kasean. 1802 p. [in Russian, Armeno-Kipchak].
24. Hrynchyshyn D. H., Humetska L. L., Kernytskyi I. M. (red.). (1977–1978). *Slovnyk staroukrajinskoj movy XIV–XV st. (t. I–II)* [Old Ukrainian Dictionary: 14th and 15th Centuries]. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].
25. Hrinchenko, B. D. (1924). *Slovar ukrajinskoj movy (t. I–II)* [Dictionary of the Ukrainian Language]. Berlin: Ukrainske Slovo. [in Ukrainian, Russian].
26. Skrypnyk, L. H., Dziatkivska, N. P. (2005). *Vlasni imena liudei. Slovnyk-dovidnyk* [Personal Names. Dictionary-Reference Book]. Kyiv: Naukova dumka. 334 p. [in Ukrainian].
27. Chuchka, P. P. (2005). *Prizvyshcha zakarpatskykh ukrainsiv. Istoryko-etymolohichnyi slovnyk* [Surnames of Transcarpathian Ukrainians. Historical and Etymological Dictionary]. Lviv: Svit. 701 p. [in Ukrainian].
28. Avetisyan, T. (2010). *Hayots azganunneri bararan* [Dictionary of Armenian Surnames]. Yerevan: Heghinakayin hratarakutyun. 416 p. [in Armenian].

Стаття надійшла до редколегії: 18.04.2023

Схвалено до друку: 26.05.2023